

UZASADNIENIE WYROKU

SĄDU OKRĘGOWEGO W WARSZAWIE

Z DNIA 26 LUTEGO 2014 ROKU

Pismem złożonym w dniu 18 maja 2012 roku (data prezentaty sądu) Z. W. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) (dalej również jako: powód) wniósł o zasądzenie od (...) S.A. Sp. komandytowo – akcyjna z siedzibą w W. (dalej również jako: pozwany) kwoty 3.976.888,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że kwota dochodzona w postępowaniu wynika z kar umownych, jakie zostały naliczone na podstawie § 10 pkt 4 umowy I Etap określającej procentową wysokość kary umownej (10%) w przypadku odstąpienia od umowy przez powoda oraz sposób wyliczenia kwoty. Powód wyjaśnił, że odstąpił od umowy z pozwanym na podstawie § 11 pkt 2 e Umowy Etap I tj. z powodu braku zapłaty pozwanego za wystawioną przez powoda fakturę VAT. Wobec czego zdaniem powoda przysługuje mu roszczenie do pozwanego o zapłatę kar umownych.

Podobnie według powoda uprawniony jest do dochodzenia kar umownych na podstawie Umowy objętej II Etapem. Powód wskazał, że pozwany uniemożliwił mu złożenie w siedzibie inwestora protokołów finansowych, co jego zdaniem stanowiło ciężkie naruszenie umowy, a konkretnie § 8 ust. 2 pkt b Umowy Etap II (k. 2-16).

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przypisanych prawem. W uzasadnieniu pozwany wskazał przede wszystkim, że powodowi nie przysługuje uprawnienie do dochodzenia w niniejszym postępowaniu kar umownych na podstawie Umowy objętej Etapem I, gdyż to pozwany skutecznie jako pierwszy odstąpił od umowy z powodem. Jako powody odstąpienia wskazał na opóźnienie i dezorganizację pracy przez powoda przy realizacji przedmiotu umowy, brak wypłat przez powoda wynagrodzenia na rzecz podwykonawców oraz toczące się postępowania egzekucyjne wobec powoda. Dodatkowo pozwany wskazywał na brak uzyskania przez powoda akceptacji banku finansującego pozwanego wobec Aneksu nr 2 Umowy I Etap, co było warunkiem wejścia w życie przedmiotowej umowy. Wobec czego aneks nr (...) do umowy należy uznać za niezawarty. Odnosząc się zaś do dochodzonych przez powoda kar umownych na podstawie Umowy II Etap, pozwany wskazał, że powyższa umowa nie weszła w życie, z uwagi na nie uzyskanie przez powoda akceptacji banku finansującego pozwanego (k. 200-228).

Na rozprawie w dniu 12 lutego 2014 roku pełnomocnik powoda wyjaśnił, że protokoły finansowe, których odmawiał przyjęcia pozwany, co z kolei stało się powodem odstąpienia przez powoda od umowy i podstawą dochodzonych w procesie kar umownych, stanowiły postawę wystawienia przez powoda faktury. Nie przyjmowanie przez pozwanego protokołów finansowych skutkowało brakiem zapłaty za wykonane przez powoda prace. Brak możliwości wystawiania faktur przez powoda skutkowało brakiem zapłaty (k. 1407).

UZASADNIENIE FAKTYCZNE

Pozwana spółka (...) S.A. Sp. komandytowo - akcyjna powstała w wyniku przekształcenia spółki (...) Sp. z o.o.

/dowód: Krajowy Rejestr Sądowy, Opis Pełny z Rejestru Przedsiębiorców k. 19-20/

W dniu 29 kwietnia 2009 r. strony zawarły umowę na realizację inwestycji budowlanej o nazwie „Budowa zespołu budynków mieszkalnych jednorodzinnych dwulokalowych wraz z infrastrukturą w W., dzielnica W., ul. (...)” (dalej również jako: Umowa Etap I). Przedmiotem umowy była realizacja budynków na działkach od numeru (...) do 28 oraz wiat śmietnikowych wraz z przyłączami na miejsca gazowe i elektryczne i pawilon ochronny. Szczegółowy zakres prac

został opisany w załączniku nr 1 i 11 Umowy. Strony określiły, że powód zrealizuje przedmiot umowy w terminie 12 miesięcy od dnia przekazania Placu Budowy (tj. od dnia 24 czerwca 2009 roku) (§ 3 ust. 1 umowy).

W § 10 pkt 4 umowy strony zastrzegły, że pozwana spółka będzie zobowiązana do zapłaty kary umownej w razie odstąpienia od umowy przez powoda z przyczyn, za które odpowiedzialność ponosi pozwana spółka. Jednocześnie określono procentową wysokość kary umownej w wysokości 10% wynagrodzenia ryczałtowego określonego w umowie.

W § 11 strony określiły warunki odstąpienia od umowy. Jedną z przesłanek odstąpienia od umowy przez powoda było zawinione opóźnienie przez pozwaną spółkę w zapłacie faktury za okres 14 dni (§ 11 pkt 2 e umowy).

Dla umowy objętej I Etapem prac istniała zgoda banku pozwanej spółki.

Aneks nr (...) z dnia 1 czerwca 2009 roku strony zmieniły zakres przedmiotu umowy poprzez dodanie budynków na działce nr (...). W związku z rozszerzeniem przedmiotu umowy, wynagrodzenie ryczałtowe określone w umowie zostało odpowiednio powiększone. W aneksie strony ustaliły warunek wejścia w życie aneksu tj. uzyskanie przez powoda akceptacji banku pozwanej spółki dla treści umowy.

Powód nie otrzymał akceptacji banku pozwanej spółki dla treści aneksu nr (...)

W aneksie nr (...) z dnia 4 lutego 2010 roku strony określiły nowy zakres prac, które powód miał wykonać na rzecz pozwanej spółki. Powód zobowiązał się dodatkowo do wybudowania budynków na działce nr (...)i (...). W aneksie strony określiły nową wartość przedmiotu umowy na kwotę 18.573.745,91 zł. W § 8 aneksu strony ustaliły zasady wejścia aneksu w życie, ustalając warunek zawieszający, jakim miało być uzyskanie akceptacji banku pozwanego tj. (...) Banku (...) S.A.

Powód nie otrzymał akceptacji banku pozwanej spółki dla treści aneksu nr (...)

/dowód: umowa parafowana w dniu 26 marca 2009 roku, a następnie podpisana w W., w dniu 29 kwietnia 2009 roku k. 35-54; aneks nr (...) do umowy z dnia 29 kwietnia 2009 r. k. 56-58; protokół rozprawy z dnia 12 sierpnia 2013 roku, wyjaśnienia złożone przez pełnomocnika pozwanego, co kwestii związanych z uzyskaniem przez powoda akceptacji banku k. 1385; protokół wprowadzenia na budowę z dnia 24.06.2009 r.; aneks nr (...) z dnia 1.06.2009 r. k 301; pismo z dnia 18 marca 2010 r. k. 59/

W dniu 31 marca 2010 roku powód wystawił na rzecz pozwanej spółki fakturę nr (...) na kwotę 76.073,03 zł z terminem płatności określonym na dzień 31 marca 2010 roku. Przedmiotowa faktura została przyjęta i podpisana przez Prezesa Zarządu pozwanej spółki – M. A.. Ponadto protokół finansowy i zakres prac z dnia 31 marca 2010 roku został podpisany przez Inspektora Nadzoru ustanowionego przez pozwaną spółkę.

/ dowód: faktura nr (...) z dnia 31.03.2010 r. k. 60; protokół finansowy z dnia 31.03.2010 r. k. 61; zakres wykonywanych prac z dnia 31.03.2010 r. k. 62/

Pismem z dnia 10 maja 2010 roku pozwana spółka wezwała powoda do przekazania dokumentów wskazanych w treści pisma. Następnie pismem z dnia 19 maja 2010 roku doręczonym powodowi w dniu 21 maja 2010 roku pozwana spółka odstąpiła od umowy z powodem. W piśmie tym pozwana spółka jako powód odstąpienia od umowy wskazała: przerwanie przez powoda bez uzasadnionych przyczyn realizacji przedmiotu umowy i nie realizowanie umowy przez okres 14 dni (§ 11 ust. 1 lit. e) umowy), opóźnienie powoda w realizacji przedmiotu umowy w stosunku do przyjętego w umowie harmonogramu rzeczowo finansowego (§ 11 ust. 1 lit. e) umowy) oraz zajęcie wierzytelności powoda przez Komornika Sądowego na rzecz (...) Sp. z o.o. (§ 11 ust. 1 lit. b) umowy). Ponadto pozwana spółka wskazała, że powód w zakreślonym terminie nie przedstawił żądanych dokumentów (§ 11 ust. 1 lit. b) i f) umowy).

/ dowód: pismo z dnia 10 maja 2010 r. k. 63; oświadczenie o odstąpieniu od umowy k. 64-65/

Pismem z dnia 28 maja 2010 roku pozwana spółka wezwała powoda do zapłaty kary umownej w wysokości 3.832.036,00 zł. Powód w piśmie z dnia 28 maja 2010 roku nie uznał oświadczenia pozwanej spółki za skuteczne i odmówił zapłaty kary umownej. W uzasadnieniu pisma powód odniósł się szczegółowo do zarzutów pozwanej spółki. Podobnie w piśmie z dnia 3 czerwca 2010 roku powód odmówił pozwanej spółce zapłaty żądanej kary umownej.

/ **dowód:** pismo z dnia 28.05.2010 r. k. 72; pismo z dnia 28.05.2010 r. k. 73-75; pismo z dnia 3.06.2010 r. z potwierdzeniem nadania k. 76/

Pismem z dnia 21 maja 2010 roku doręczonym pozwanej spółce w dniu 22 maja 2010 roku powód oświadczył pozwanej spółce, iż rozwiązuje umowę z dnia 29 kwietnia 2009 roku. W treści pisma powód jako przyczynę rozwiązania umowy wskazał na nieuregulowanie przez pozwaną spółkę należności z tytułu wystawionej faktury nr (...). Jednocześnie powód wezwał pozwaną spółkę do zapłaty kary umownej.

Pismem z dnia 1 czerwca 2010 roku pozwana spółka oświadczyła, że nie uznaje oświadczenia powoda o odstąpieniu od umowy za skuteczne. Jednocześnie odmówiła zapłaty za fakturę nr (...) wskazując, iż powód nie otrzymał akceptacji banku na uruchomienie prac zawartych w aneksie nr (...). Pismem z dnia 10 czerwca 2010 r. powód ustosunkował się do wyżej wymienionego pisma pozwanej spółki.

/ **dowód:** oświadczenie o rozwiązaniu umowy z dnia 21.05.2010 r. k. 78-79; pismo z dnia 1.06.2010 r. k. 80-81; pismo z dnia 10.06.2010 r. k. 82-83/

W piśmie z dnia 29 czerwca 2010 roku pozwana spółka oświadczyła, iż dokonała potrącenia należności powoda z faktury nr (...) ze swoją należnością. Z kolei powód w piśmie z dnia 14 lipca 2010 roku oświadczył pozwanej spółce, iż nie składał żadnych oświadczeń o obniżeniu faktury.

/ **dowód:** pismo z dnia 29.06.2010 r. k. 86; pismo z dnia 14.07.2010 r. k. 87/

W dniu 12 lutego 2010 r. strony zawarły umowę na realizację inwestycji budowlanej o nazwie „Budowa II etapu zespołu budynków mieszkalnych jednorodzinnych dwulokalowych wraz z infrastrukturą w W., dzielnica W., ul. (...)” (dalej również jako: Umowa Etap II). Przedmiotem umowy była realizacja budynków na działkach o numerach (...), (...)- (...) oraz wiat śmietnikowych wraz z przyłączami na miejsca gazowe i elektryczne i pawilon ochronny. Szczegółowy zakres prac został opisany w załączniku nr 1 i 11 Umowy. W § 10 pkt 4 umowy strony zastrzegły, że powód będzie zobowiązany do zapłaty kary umownej w razie odstąpienia od umowy przez pozwanego z przyczyn, za które odpowiedzialność ponosi powód. Jednocześnie określono procentową wysokość kary umownej w wysokości 10% wynagrodzenia ryczałtowego określonego w umowie.

W § 11 umowy strony określili warunki odstąpienia od umowy. Jedną z przesłanek odstąpienia od umowy przez pozwanego było zawinione opóźnienie w zapłacie faktury za 21 dni (§ 11 pkt 2 e umowy).

W § 13 umowy strony ustaliły warunek wejścia w życie przedmiotowej umowy tj. uzyskanie przez powoda akceptacji banku pozwanej spółki dla treści umowy.

Powód nie uzyskał akceptacji banku pozwanej spółki dla treści umowy Etap II.

/**dowód:** umowa z dnia 12.02.2010 r. k. 88-109; protokół rozprawy z dnia 12 sierpnia 2013 roku, wyjaśnienia złożone przez pełnomocnika pozwanego, co kwestii związanych z uzyskaniem przez powoda akceptacji banku k. 1385/

Pismem z dnia 6 kwietnia 2010 roku pozwana spółka potwierdziła rozpoczęcie realizacji budynków na działkach o numerach (...), (...)- (...). W dniu 17 maja 2010 roku pozwana spółka odmówiła odbioru protokołów finansowych powoda.

/ **dowód:** pismo z dnia 6.04.2010 r. k. 116; protokoły finansowe z przekreśloną adnotacją o ich przyjęciu k. 117-119/

Pismem z dnia 26 maja 2010 roku doręczonym w dniu 27 maja 2010 r. powód złożył pozwanej spółce oświadczenie o rozwiązaniu umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia z przyczyn leżących po stronie pozwanej spółki. Jednocześnie powód wezwał pozwaną do zapłaty kary umownej w terminie do dnia 7 czerwca 2010 roku. W przedmiotowym piśmie powód wskazał jako przyczynę odstąpienia od umowy uniemożliwienie mu złożenia protokołów finansowych, co zdaniem powoda stanowiło ciężkie naruszenie umowy (§ 8 ust. 2 pkt b umowy).

Podstawą wystawienia przez powoda pozwanej spółce faktur VAT z tytułu wykonanych prac stanowiły skutecznie złożone pozwanej spółce protokoły finansowe. Faktycznym powodem odstąpienia przez powoda od umowy objętej II Etapem, co z kolei stanowiło podstawę do dochodzonych w postępowaniu kar umownych w oparciu o Umowę Etap II, stanowił brak możliwości wystawienia pozwanej faktur VAT, a co za tym idzie brak płatności pozwanej spółki za wykonane przez powoda prace (okoliczność bezsporna).

/dowód: oświadczenie powoda z dnia 26.05.2010 r. wraz z dowodem doręczenia w dniu 27.05.2010 r. k. 124-126; rozprawa z dnia 12 lutego 2014 roku k. 1406-1409/

W piśmie z dnia 28 maja 2010 roku pozwana oświadczyła, iż umowa łącząca strony dotycząca realizacji II etapu budowy nie weszła w życie, gdyż powód nie przekazał oświadczenia banku o zaakceptowaniu przedmiotowej umowy. Jednocześnie pozwana spółka odmówiła zapłaty kary umownej. W odpowiedzi pismem z dnia 7 czerwca 2010 roku powód wskazał, że pismo pozwanej spółki z dnia 18 marca 2010 roku potwierdzające rozpoczęcie robót na działkach (...), (...)- (...) było dla powoda tożsame z otrzymaniem zgody banku wskazanego w treści umowy.

Umowę objętą etapem II prac z dnia 12 lutego 2010 roku należy uznać za zawartą przez strony per facta concludentia tj. w sposób dorozumiany. W przedmiotowej sprawie za czynność o charakterze dorozumianym tj. czynność konkludentną należy uznać potwierdzenie przez pozwaną spółkę pismem z dnia 6 kwietnia 2010 roku rozpoczęcia realizacji przez powoda budynków objętych zakresem przedmiotowej umowy.

/ dowód: pismo z dnia 28.05.2010 r. k. 127-128; pismo z dnia 7.06.2010 r. k. 129-130/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych przez strony dokumentów, których prawdziwość nie była kwestionowana oraz na podstawie wyjaśnień złożonych przez pełnomocników stron na rozprawie w dniu 12 lutego 2014 roku.

Sąd oddalił wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków oraz przesłuchanie stron. Wnioski te zmierzały bowiem do wykazania okoliczności nie mających istotnego znaczenia w sprawie. Sąd oddalił także wniosek o dołączenie akt sprawy o sygn. XVI C 1715/11 oraz XVI C 1765/11, z tych samych przyczyn, z których oddalił wnioski dowodowe w postaci przesłuchania świadków i stron. Materiał dowodowy w postaci dokumentów złożonych przez strony oraz wyjaśnień złożonych przez pełnomocników na rozprawie w dniu 12 lutego 2014 roku, w tym w szczególności wyjaśnień pełnomocnika powoda dot. rzeczywistego powodu odstąpienia od umowy Etap II, pozwolił wyjaśnić wszystkie fakty istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

UZASADNIENIE PRAWNE

Powództwo zasługiwało na oddalenie w całości.

Strony niniejszego postępowania łączyły dwie umowy, na podstawie których pozwana spółka powierzyła powodowi realizację budynków na działkach o numerach (...), (...)- (...)(umowa II Etap) oraz (...)- (...) (Umowa Etap I) oraz wiat śmietnikowych wraz z przyłączami na miejsca gazowe i elektryczne i pawilon ochronny. Do jednej z umów dotyczących realizacji budynków objętych Etapem I strony zawarły aneks nr (...), w którym zmieniono przedmiot umowy w ten sposób, że powód zobowiązał się dodatkowo do wybudowania budynków na działce nr (...). Warunkiem wejścia w życie aneksu miało być uzyskanie przez powoda akceptacji banku pozwanego tj. (...) Banku (...) S.A.Podobnie warunkiem wejścia w życie drugiej z umów łączących strony dotyczącej realizacji budynków objętych Etapem II miało być uzyskanie przez powoda akceptacji banku pozwanej spółki dla treści umowy. Jak wynika z ustalonego w sprawie

stanu faktycznego zarówno w przypadku aneksu (...) do umowy I Etap, jak i w przypadku umowy objętej Etapem II prac powód nie uzyskał akceptacji banku pozwanej spółki dla treści aneksu i umowy. Bezspornym w sprawie jest jednak potwierdzenie przez pozwaną spółkę rozpoczęcia przez powoda realizacji budynków, o jakich mowa w aneksie (...) do umowy I Etap oraz w umowie II Etap.

Podstawą dochodzonych w niniejszym postępowaniu przez stronę powodową kar umownych stanowiły zapisy § 10 pkt 4 obu umów, zgodnie z którymi pozwana spółka zobowiązana była do zapłaty kary umownej w razie odstąpienia od umowy przez powoda z przyczyn, za które ponosiła odpowiedzialność. Stanowisko strony powodowej sprowadzało się zasadniczo do twierdzenia, że na skutek przyczyn, za które odpowiedzialność ponosiła pozwana tj. w przypadku Umowy I Etap – brak zapłaty za wystawioną przez powoda fakturę VAT, zaś w przypadku Umowy Etap II uniemożliwienie złożenia protokołów finansowych, odstąpił od obu umów na podstawie § 11 pkt 2 e, wobec czego należą mu się kary umowne. Z kolei strona pozwana kwestionowała skuteczność odstąpienia od umowy I Etap przez powoda wskazując, iż to ona jako pierwsza skutecznie od niej odstąpiła. Ponadto strona pozwana wskazywała, iż zarówno aneks (...) do umowy objętej I Etapem, jak i druga z zawartych umów objętych II Etapem nie weszły w życie, gdyż powód nie uzyskał akceptacji banku pozwanej. Obrona powoda na powyższy zarzut sprowadzała się do podkreślenia, że powyższe umowy obowiązywały z uwagi na fakt, że pozwana potwierdziła rozpoczęcie przez powoda prac, co zdaniem powoda było równoznaczne z wyrażeniem zgody przez bank.

Przedmiotem niniejszego postępowania objęte zostało roszczenie wykonawcy ww. umów tj. powoda, o zapłatę przez zleceniodawcę, a więc pozwaną spółkę, kary umownej należnej mu na podstawie § 10 pkt 4 obu umów, w związku z odstąpieniem przez powoda od umów wskutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi pozwana spółka (§ 11 pkt 2 e obu umów). Powodem odstąpienia przez powoda od umowy objętej I Etapem budowy było nie zapłacenie przez pozwaną spółkę faktury VAT nr (...). Natomiast powodem odstąpienia przez powoda od umowy objętej II Etapem było uniemożliwienie złożenia protokołów finansowych, które jak przyznał powód na rozprawie stanowiły podstawę wystawienia przez powoda faktur.

Niniejsze postępowanie sprawdzało się zasadniczo do zbadania kwestii związanych ze skutecznością zastrzeżonych w umowach kar umownych na rzecz powoda, w szczególności zaś z ustaleniem rzeczywistego charakteru powyższego zobowiązania (tj. czy miało charakter niepieniężny czy też pieniężny).

Stosownie do treści art. 483 par. 1 k.c., można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Przywołany powyżej przepis zawiera normę o charakterze iuris cogentis, a zatem swoboda kontraktowania stron jest ograniczona w ten sposób, iż mogą one wprowadzić do umowy zastrzeżenie o karze umownej tylko odnośnie niewykonania lub nienależytego wykonania świadczeń o charakterze niepieniężnym. W razie opatrzenia sankcją kary umownej niewykonania lub nienależytego wykonania świadczenia pieniężnego, takie postanowienia umowne, jako sprzeczne z normą bezwzględnie obowiązującą, musi być uznane za nieważne w świetle art. 58 par. 1 k.c. (Wyrok SN z dnia 18.09.2005 r., V CK 90/05, Monitor Prawniczy 2005, Nr 18, s. 874).

Jak wskazuje się w orzecznictwie, możliwe jest zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy. Odstąpienie od umowy stanowi bowiem realizację uprawnienia prawnokształtującego, związanego z określonymi wypadkami niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań z umów wzajemnych. Skuteczne odstąpienie od umowy stanowi w pewnym sensie potwierdzenie, że istotnie miał miejsce przypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez drugą stronę. Zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy można zatem traktować jako formę uproszczenia redakcji warunków umowy, która pozwala na przyjęcie przez strony, że wypadki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, które uprawniają stronę do odstąpienia od umowy, stanowią jednocześnie podstawę do domagania się zapłaty kary umownej.

Ocena skuteczności zastrzeżenia kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy nie może być jednak oderwana od oceny, na czym polegało niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Nie budzi bowiem wątpliwości, że odstąpienie od umowy może być skutkiem niewykonania lub nienależytego wykonania umowy zarówno zobowiązania

o charakterze pieniężnym, jak i niepieniężnym. Ocena dopuszczalności postanowienia o karze umownej, zastrzeżonej w związku z prawem odstąpienia od umowy przez drugą stronę, nie może zatem zupełnie abstrahować od przyczyn odstąpienia. Należy zatem zawsze ustalić, czy odstąpienie od umowy nastąpiło w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem świadczenia o charakterze niepieniężnym, czy też o charakterze pieniężnym. W wypadku gdy odstąpienie spowodowane było niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem świadczenia pieniężnego przez kontrahenta, należy uznać, że kara umowna zastrzeżona na wypadek odstąpienia od umowy z tej przyczyny, w istocie stanowi pośrednio sankcję za niewykonanie lub nienależyte wykonanie świadczenia pieniężnego. W takiej sytuacji żądanie zapłaty kary umownej nie jest uzasadnione, a samo postanowienie przewidujące takie uprawnienie jest sprzeczne z dyspozycją bezwzględnie obowiązującego art. 483 par. 1 k.c. W konsekwencji brak jest podstaw do domagania się zasądzenia kary umownej zastrzeżonej na wypadek odstąpienia od umowy, jeżeli podstawą do odstąpienia od umowy stanowiło niewykonanie zobowiązania pieniężnego (wyrok SA w Poznaniu z dnia 19.03.2008 r., I Aca 139,08, LEX nr 446145; wyrok SN z dnia 7.02.2007 r., III CSK 288/06, OSP z 2009/4/39, zaaprobowany w glosie A. Szlęzaka, OSP z 2009 r., z. 4, s. 260-261, uzasadnienie wyroku SN z dnia 17.12.2008 r., I CSK 240/08, LEX nr 484667).

W § 11 umowy objętej I Etapem strony określiły warunki odstąpienia od umowy. Jedną z przesłanek odstąpienia od umowy przez powoda było zawinione opóźnienie przez pozwaną w zapłacie faktury za 14 dni (§ 11 pkt 2 e umowy). Powód domagając się zasądzenia kar umownych jako podstawę wskazał właśnie brak zapłaty przez pozwaną spółkę faktury nr (...) na kwotę 76.073,03 zł. Strony zatem w istocie opatrzyły niewykonanie umowy przez pozwaną spółkę w postaci opóźnienia w zapłacie należności objętej fakturami podwójną sankcją: po pierwsze powód mógł wówczas odstąpić od umowy, a po drugie zyskiwał równocześnie uprawnienie do żądania zapłaty kary umownej. Sankcja w postaci kary umownej została wprawdzie zastrzeżona nie bezpośrednio na wypadek opóźnienia pozwanej spółki w zapłacie, lecz na wypadek odstąpienia od umowy przez powoda, jednak nie zmienia to faktu, że pozostaje ona w bezpośrednim związku z niewykonaniem świadczenia pieniężnego wynikającego z umowy. Skoro odstąpienie od umowy spowodowane zostało wyłącznie niewykonaniem świadczenia pieniężnego przez pozwaną spółkę, to kara umowna stanowiła pośrednio sankcję za niewykonanie tego świadczenia pieniężnego. Uznanie takiej konstrukcji prawnej, jaką strony zastosowały w umowie za dopuszczalną znaczyłoby, więc de facto usankcjonowanie możliwości obchodzenia w ten sposób wynikającego z art. 483 k.c. zakazu zastrzegania kar umownych na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania świadczeń pieniężnych.

Podobnie odstąpienie przez powoda od drugiej z umów objętej II Etapem pozostawało w bezpośrednim związku z niewykonaniem świadczenia pieniężnego przez pozwaną spółkę. Powód w piśmie zawierającym oświadczenie o odstąpieniu od umowy II Etap wskazał jako przyczynę odstąpienia uniemożliwienie mu złożenia protokołów finansowych. Również w pozwie uzasadniając dochodzone kary umowne na podstawie Umowy II Etap powód wskazywał tą samą przyczynę odstąpienia od umowy, wyjaśniając dodatkowo, iż uniemożliwienie złożenia protokołów finansowych stanowi ciężkie naruszenie umowy o jakim mowa w § 8 ust. 2 pkt b Umowy. Na rozprawie w dniu 12 lutego 2014 roku pełnomocnik powoda wyjaśnił, że złożenie protokołów finansowych stanowiło warunek możliwości wystawienia przez powoda faktur VAT. Nie przyjmowanie przez pozwaną protokołów finansowych skutkowało brakiem zapłaty za wykonane przez powoda prace.

Zablokowanie drogi do wystawienia przedmiotowych faktur, a co za tym idzie brak płatności przez pozwaną stanowiło w ocenie Sądu rzeczywistą przyczynę odstąpienia przez powoda od umowy. Wprawdzie powód jako podstawę odstąpienia od umowy objętej II Etapem prac wskazywał § 8 ust. 2 pkt b Umowy tj. ciężkie naruszenie umowy przez pozwaną to jednak wyjaśnienia złożone przez pełnomocnika powoda na rozprawie z dnia 12 lutego 2014 roku pozwoliły wyjaśnić charakter dokumentów finansowych, ich znaczenie i konsekwencje ich nie przyjęcia. Pozwoliło to sądowi ustalić, że odstąpienie przez powoda od umowy Etap II był faktycznie brak zapłaty przez pozwaną za wykonane przez powoda prace. Skoro zatem odstąpienie od umowy spowodowane zostało w istocie niewykonaniem świadczenia pieniężnego przez pozwaną spółkę, to kara umowna tak samo jak w przypadku kar dochodzonych przez powoda na podstawie Umowy Etap I stanowiła w istocie sankcję za niewykonanie tego świadczenia pieniężnego.

Mając na uwadze powyższe Sąd w niniejszym postępowaniu uznał za bezzasadne szczegółowe badanie kwestii związanych z tym, która ze stron skutecznie odstąpiła od umowy. Argumentacja stron postępowania koncentrowała się bowiem przede wszystkim na kwestiach związanych z tym, która ze stron skutecznie odstąpiła od umowy, co w ocenie Sądu nie miało istotnego znaczenia i ewentualne prowadzenie postępowania dowodowego przedłużyłoby niepotrzebnie przedmiotowe postępowanie. Gdyby bowiem zostało wykazane, że to pozwany skutecznie odstąpił od umów a nie powód, to powództwo również nie zasługiwałoby na uwzględnienie z powodu braku spełnienia przesłanek określonych w umowach do żądania zapłaty z tytułu kar umownych.

Reasumując § 10 pkt 4 obu umów, przewidujący uprawnienie powoda do żądania kar umownych na wypadek odstąpienia przez niego od umowy, którego podstawą w przypadku Etapu I było niezapłacenie przez pozwaną spółkę należności objętej fakturą VAT nr (...), zaś w przypadku Etapu II brak zapłaty za wykonane przez powoda prace, stanowiły w istocie niedozwolone postanowienie umowne, które jako sprzeczne z normą bezwzględnie obowiązującą, musiały zostać uznane przez Sąd za nieważne w świetle art. 58 par. 1 k.c.

Mając na uwadze powyższe względy Sąd oddalił powództwo w całości tj. zarówno w zakresie dochodzonych przez powoda kar umownych na podstawie Umowy objętej I jak i II Etapem orzekając jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 kpc i zasądził od powoda na rzecz pozwanej spółki kwotę 7.217,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (§ 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349)).

W punkcie III wyroku Sąd nakazał Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Warszawie ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa kwotę 898,64 zł. Powyższa kwota pokryta została tymczasowo ze środków Skarbu Państwa, a wynikała z kosztów, jakie poniósł świadek w związku ze stawiennictwem w sądzie. Na wniosek świadka Sąd postanowieniem z dnia 25 lutego 2014 roku postanowił przyznać świadkowi zwrot kosztów związanych ze stawiennictwem do sądu w powyższej kwocie. Mając na uwadze bezzasadność powództwa, a co za tym idzie jego oddalenie przez Sąd, należało koszty stawiennictwa świadka na rozprawie stanowiące kategorię wydatków o jakich mowa w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych ściągnąć od powoda jako przegrywającego na rzecz Skarbu Państwa.

Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa koszty sądowe - opłatę od pozwu, od których uiszczenia powód został zwolniony na podstawie art. 113 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2010.90.594 j.t.) (punkt IV wyroku).

SSR (del.) Marcin Krawczyk

(...)

(...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)